

De kunst opnieuw mens te worden

Culturele initiatieven zijn ontmoetingsplek voor nieuwkomers en anderen

- Organisaties geven vluchtelingen podium
- Zij, zo vaak besproken, krijgen zelf het woord
- Wat in conflictgebieden niet gezegd wordt, komt hier aan de oppervlakte

Jozefien VAN HUFFEL

„Ik had te veel te vertellen toen ik in België aankwam. Ik wilde meteen beginnen werken”, zegt Raed Ibrahim Abed. De beeldhouwer en schilder verblijft in het opvangcentrum van Lint. In Irak sierde zijn monumentale kunst het straatbeeld, hier exposeert hij in het ontmoetingscentrum. „Door mijn werk zwaaide een man op de bus naar me, kwamen er meisjes met me praten. Ik ben nu bekend in Lint. Ik heb een publiek nodig.”

„Zodra je het etiket ‘vluchteling’ krijgt opgeplakt, verbreekt je identiteit. Cultuur kan je het etiket ‘mens’ teruggeven”, knikt Mulanga Nkolo, communicatiemedewerker bij kunstZ. De vzw helpt mensen van diverse origine op weg in de podiumkunsten, onder meer via een deeltijdse theateropleiding, via coaches uit de brede culturele sector, eigen producties en samenwerkingen met theatergezelschappen. Sinds vorige zomer bereikt ze via de asielcentra veel nieuwkomers. Bij sommigen is de nood om iets te maken groot.

„Zoals Hassan Raad Marhon, een populaire acteur in Irak. Hij wilde vooral zijn eigen verhaal vertellen, op een artistieke manier”, zegt Nkolo. „Zo bouwt hij een brug tussen onze samenleving en dat wat hij en zijn lotgenoten beleefden. Tegelijk fun-

geert kunstZ als brugfiguur naar de podiumsector. We maken talent zichtbaar.”

Dat wil ook het Brussels Jazz Orchestra (BJO). Op 20 juni, Wereldvluchtelingendag, deelt het podium met solisten van de Syrian Big Band. „Het BJO van Syrië als het ware. Het werd in 2011 ontbonden”, weet Koen Maes, zakelijk leider van het BJO. „De bandleider belandde in Nederland. Toen begon hij berichten te krijgen van bandleden die ook in Europa bleken te zijn. De band is herenigd.”

BJO wilde aanvankelijk vooral een concert geven om mensen bewust te maken, maar organiseert nu een ontmoeting via muziek. „Zij soleren in stukken uit ons repertoire, wij vertalen muziek uit het Midden-Oosten naar onze muziktaal”, zegt Maes. „We willen ook tijd maken voor twee getuigenissen op het podium. In de zaal maken we plaats voor tweehonderd mensen uit de asielcentra en we zoeken nog een eenvoudige manier om hen tijdens de

„Wat we zelf creëren, maakt ons trots. Zo eenvoudig is het”

pauze in contact te brengen met andere toeschouwers. Want al wonen er vluchtelingen in je gemeente, hun verhaal blijft vaak abstract en anoniem.”

„Samenwerken is de beste manier om te integreren, in beide richtingen”, meent Julie Artus. Vlak bij het Brusselse Noordstation begon zij eerder dit jaar met *Refugees Got Talent*, dat creatieve vluchtelingen materiaal verschaft en concerten en tentoonstellingen probeert te organiseren.

Het is zaterdagmiddag, op de achtergrond improviseren een violist en een zangeres uit Iran en een gitarist uit Irak. Ze spreken niet dezelfde taal, maar zingen elkaar melodieën voor, tot in de kleinste nuances. Ze brengen een versie van *C'est la vie* van de Algerijnse zanger Khaled, want dat is ook in Europa bijzonder bekend. „Hier komt echter ook een professor in de schilderkunst. Hij maakte al een portret van koning Filip en bracht ook andere Belgische tafereel in beeld”, zegt Artus. „Hij maakt zich ons land eigen via de kunst.”

Terug naar het opvangcentrum in Lint, waar ook studente Farhia Alisharif verblijft. In maart bracht ze op het podium van de Antwerpse *Roma* een eigen gedicht over vrijheid. „Ik schreef ook in Somalië. Mijn vader zei dat ik mooie woorden gebruikte, maar de regels niet kende”, zegt ze. „Nu denk ik dat hij dat misschien zei omdat hij niet wilde dat ik schreef, omdat dat gevaarlijk was. Als je vrij bent, is het echter altijd goed om te schrijven, te zingen, te tekenen. Wat je zelf creëert, maakt je trots. Zo eenvoudig is het. Ik vind niet dat ik me moet aantrekken wat mensen over ons zeggen. Ik ben wie ik ben. Het helpt echter wel als mensen luisteren naar jouw gedicht.”

Expo Raed Ibrahim Abed, tot 31 mei in *OC De Witte Merel* in Lint (Liersesteenweg 25) • Artists #withrefugees, 20 juni om 20 uur in de *Ancienne Belgique* in Brussel (Anspachlaan 110) • *Walking in your shoes* van kunstZ, 17, 18 en 19 juni bij Rataplan in Borgerhout (Wijnegemstraat 27).

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Refugees Got Talent stelt vluchtelingen gratis materiaal ter beschikking. © Jozefien Van Huffel

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Lentekriebels

„*J'aime la vie*, zong Sandra Kim dertig jaar geleden. Dat liedje was kinderlijk naïef en achteraf gezien is ze er zelf niet echt gelukkig mee geworden, maar ze won er wel het *Eurosongfestival* mee. Dat gebeurde in de lente, misschien associeer ik dat hitje daarom nog steeds met een lentegevoel. Van het leven houden doe ik hoe dan ook, maar in de lente nog net iets meer dan anders.

Vandaag krijgt u geen standpunt, maar een mijmering. Ik moet namelijk iets bekennen: ik ben een lentemens, ten voeten uit. Als de blaadjes ontluiken, ontluk ik mee. Van de winter houd ik elk jaar een beetje minder (misschien een voorteken dat ik oud word?), dus is de lente steeds meer een bevrijding. Misschien herkent u het gevoel wel: de dagen worden langer, het licht wordt intenser, de eerste voorjaarsbloeiërs duiken op, her en der fluit opnieuw een vogel.

Dat laatste is essentieel. De winter zie je en voel je, maar je hoort hem ook. Of juist nog, je hoort te weinig. Wanneer de vogels zwijgen, is de wereld uit balans. Doe mij maar een fluitend, schuifelend en tjirpend voorjaarsconcert. Hoe heerlijk is het om te slapen met het raam op een kier en dan 's ochtends te worden gewekt door het gezang van de merel, de koolmees of de zanglijster.

April hebben we intussen achter de rug, mei gooit nu alle remmen los. Heeft u ook zo genoten van de bloei van de Japanse kerselaars? Hardliners zullen grommen dat dat een exoot is, maar onze straten en tuinen stonden toch maar mooi in weelderige bloei. Op het platteland was of is het genieten van velden vol appelbomen en perelaars, of van wilde hyacinten in het bos. De bloei van de forsythia loopt al ten einde, maar omstreeks deze tijd laten de seringen hun bedwelmende aroma's op onze wereld los. De lente is overal, er is geen ontkomen aan.

Pessimisten zullen opwerpen dat het weer in de lente te grillig is, met plotse buien en hevige windstoten. Zij dolen. De zon is juist op haar mooist na een felle regenbui. Schaarste creëert waarde. En de cumuluswolken, die rustig of gejaagd door de hemel glijden, brengen een dynamisch reliëf in ons veel te vlakke landschap. Nee, wat u ook probeert, mijn lentegevoel krijgt u niet stuk.

De lente heeft ook iets spiritueels. De voormalige Amerikaanse president Abraham Lincoln zei ooit: „Ik kan begrijpen dat het voor een mens mogelijk is om op de aarde neer te kijken en een atheïst te zijn, maar ik kan niet begrijpen hoe een mens naar de hemel kan opkijken en dan zeggen dat er geen God bestaat.” Het gevoel dat Lincoln had bij het aanschouwen van de grootsheid van de sterren kan men ook hebben bij het ontluiken van piepkleine knoppen en blaadjes. Laat u dus overrompelen door de natuur die met een oerkracht opnieuw tot leven komt. Natuurlijk is dat geen godsbewijs (proberen te bewijzen dat God bestaat, is even dwaas als proberen te bewijzen dat Hij niet bestaat), maar wie zich voor de lente opent, zal verbaasd zijn van de kracht en emoties die dat seizoen oproept. Duisternis maakt plaats voor licht, dorheid voor leven, eentonigheid voor veelkleurigheid. Geef toe, de lente zit vol symboliek. Het is beslist geen toeval dat we ook Pasen in de lente vieren.

Het allermooiste van de lente schuilt echter in de verwachting. De herfst kan ook charmeren met zijn kleurenpracht, maar stiekem weet je dat de winter eraan komt. De herfst is een laatste stuiptrekking. De lente kondigt daarentegen de zomer aan. Ze belooft ons nog meer licht en zon, nog langere dagen, nog meer planten die groeien en bloeien. Ze kondigt fluisterend de komst aan van luie vakantieavonden, van eindeloze avonden, van momenten waarop je even de pauzetoets van het leven kunt indrukken. De lente is geweldig om wat ze zelf is, maar ook om wat ze voorspelt.

Pruttel dus niet tegen. Staak uw aandrang tot verzet. Overwin uw aarzelende voorbehoud. Geef u onvoorwaardelijk over aan de lente.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be